

Nacht

Mensen zijn dagdieren. Onze weg in de wereld vinden we op de eerste plaats met behulp van onze ogen. Dagogen, die in de schemering snel hun kracht verliezen. Uilen en katten zijn ons 's nachts visueel de baas. De meeste nachtdieren vinden in het donker hun weg met hun neus, oren en snorharen. Wij niet. Wij trekken ons terug in onze nachtvertrekken of verlengen de dag met kunstlicht. Maan en sterren zijn ons niet helder genoeg. Een veilige omgeving is voor ons een verlichte omgeving. Vanuit de lucht zijn steden 's nachts meren van licht in een zee van duisternis.

Omdat we moeite hebben om ons te handhaven in de nacht, staat duisternis spreekwoordelijk in een ongunstig daglicht. Als we geen oplossing zien voor een probleem, tasten we in het duister of we zien de toekomst donker in. We vrezen donkere tijden, zaken die het daglicht niet kunnen verdragen, duistere praktijken. Volgens de bijbel komen ongelovigen, 'zij die in duisternis wandelen', na hun dood terecht in 'de buitenste duisternis, waar geweest zal zijn en geknars van tanden'. Daarentegen heeft licht in onze taal doorgaans een positieve betekenis. Als we iets begrijpen, gaat ons een licht op. Boeddhisten streven naar een verheven staat van zijn, naar verlichting.

Juist omdat we in aanleg dagdieren zijn, is een confrontatie met nachtelijk duister een bijzondere ervaring. Sommigen klagen over gebrek aan avontuur in ons aangeharkte landje, maar een nachtwandeling in de natuur kan nog altijd spannend zijn. Onlangs maakte ik met een vriendin een nachtwandeling in het Asserbosch. Dit oude bos is nu omsloten door de groeiende stad, maar gelukkig niet verlicht door lantaarns. Een halve maan scheen tussen de bomen door en tekende op de bosgrond een mozaïek van lichte en donkere vlekken. Onze ogen raakten weliswaar geleidelijk gewend aan de vaag verlichte omgeving, maar kuilen en hobbels in het pad bleven onzichtbaar. Daardoor werden we ons extra bewust van het wankele evenwicht op onze lange benen. Bij gebrek aan helder zicht werden onze andere zintuigen alerter. Onze oren registreerden als schotelantennes voortdurend de omgeving. Het geruis van de wind in de boomtoppen, afgewisseld door bladstille momenten. Het kraken van takjes en dor blad onder onze voeten klonk tegen deze subtiële achtergrond oorverdovend. Een houtduif vloog met veel misbaar op uit een boomtop en joeg ons de stuipen op het lijf. In een poel, ver weg, kwaakten kikkers. Geritsel van kleine dieren deed ons de adem inhouden. Egels misschien? Of muizen? Geuren lijken dieper 's nachts, onze neuzen tot meer in staat. Het zwoele zomerparfum van kamperfoelie zweefde boven een vage geur van bosgrond.

Plotseling staan we stokstijf stil. We menen in de verte naast het pad een menselijke gestalte te zien. Niet woeste dieren, maar medemensen lijken onze grootste bedreiging in het donker omdat we hun gezicht niet kunnen zien, hun bedoelingen niet kunnen inschatten. Wat doet die duistere figuur bij nacht en ontij in dit donkere bos?

Het is een boomstronk, bij nader inzien.

Eef Arnolds

De tekst is eerder verschenen in het tijdschrift Jonas 59/60. 2002.